

“Onderweg naar een duurzaam Wijchen”

Milieubeleidsplan 2018-2021

“Onderweg naar een duurzaam Wijchen”

Milieubeleidsplan 2018-2021

Wijchen, maart 2018.

Z16001048
Raad 18 1 1048 (besluit 29-11-2018)

Inhoudsopgave

Voorwoord	0
1 Inleiding	1
1.1 Herijking Milieubeleidsplan	1
1.2 Werkwijze	1
1.3 Indeling en leeswijzer	1
2 Waarom een Milieubeleidsplan	2
2.1 Inzicht in koers en voornemens van de gemeente	2
2.2 Parapluplan voor alle milieurelevante onderwerpen	2
2.3 Opmaat naar omgevingsvisie.....	3
2.4 Basis voor uitvoeringsprogramma en jaarevaluatie.....	3
3 Waar staan we nu	5
3.1 Wijchense kenmerken	5
3.2 Bereik resultaat vorige periode	5
3.3 Organisatorische ontwikkelingen	6
3.4 Kansen en opgaven in vogelvlucht	7
4 Wat willen we bereiken	7
4.1 Streefbeeld 2030	8
4.2 Ambitie voor de periode 2018-2021	9
4.3 Speerpunten voor de periode 2018-2021	11
5 Hoe gaan we te werk	12
5.1 Uitvoeringsstrategie 2018-2021	12
5.2 Uitvoeringsprogramma 2018-2021	14
6 Hoe gaan we dit financieren en bewaken	14
6.1 Benodigde middelen voor het realiseren van de ambitie.....	15
6.2 Monitoren en evalueren van het milieubeleidsplan.....	16
 <u>BIJLAGEN</u>	
Bijlage 1: Waar staan we nu (2017).....	1
1.1 Bereikt resultaat vorige planperiode	1
1.2 Wijchense kenmerken	3
1.3 Organisatorische ontwikkelingen	4
Bijlage 2: Analyse kansen & opgaven voor de komende periode	6
Bijlage 3: Globale capaciteitsraming milieubeleidsplan (in fte/jaar)	10

Voorwoord

Dagelijks horen we op het nieuws dat weerrecords worden gebroken. Ons klimaat en milieu zijn aan het veranderen. Wat merken we hiervan in Wijchen? Wat betekent het voor ons en onze kinderen? Vragen die moeilijk te beantwoorden zijn, maar één ding is zeker. Als we het gebruik van fossiele brandstoffen willen stoppen, de lucht -en waterkwaliteit willen verbeteren en wateroverlast willen voorkomen, dan moeten we het samen doen.

Wijchen neemt zijn verantwoordelijkheid en werkt aan een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor haar inwoners, gebruikers en bezoekers. Een goede milieukwaliteit is een voorwaarde voor woongenot, natuurwaarden, recreatieve waarden en beleving. 'Onderweg naar een duurzaam Wijchen' zijn de afgelopen periode weer stappen gezet. Vooral op het gebied van afvalscheiding, energiebesparing, groene energie opwekking en waterbeheer. De komende jaren zal dit worden doorgezet.

We merken ook dat de rol van de samenleving verandert. Steeds vaker worden initiatieven genomen door inwoners om Wijchen te verduurzamen. De zorg voor de leefomgeving wordt steeds meer een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Hieraan gaan we de komende periode nadrukkelijk aandacht besteden.

De afgelopen jaren zijn we ons dus steeds breder bewust geworden van de noodzaak om zuinig te zijn op onze aarde. Gelukkig staan we als gemeente niet alleen. We hebben in het mooie Wijchen teveel om te verliezen.

Paul Loermans
Wethouder Milieu

1 Inleiding

Wijchen is een gemeente waar het goed toeven is. De gemeente Wijchen wil dat in de toekomst graag zo houden en werkt daarom aan een duurzame bescherming van de leefomgeving van haar inwoners, gebruikers en bezoekers. Het gemeentelijk milieubeleid geeft hiervoor de handvatten.

1.1 Actualisatie Milieubeleidsplan

Dit Milieubeleidsplan is een vervolg op het Milieubeleidsplan 2013-2016 *'Onderweg naar een duurzaam Wijchen'*. In het Milieubeleidsplan 2013-2016 (met doorloop in 2017) is ingezet op verbreding en verduurzaming van de milieuzorg door een meer integrale en toekomstgerichte benadering van milieukwaliteit. Deze lijn is doorgezet in het Milieubeleidsplan 2018-2021.

Daar waar relevant hebben aanpassingen plaatsgevonden. Zo is het milieubeleidsplan aangepast aan de huidige situatie en actuele vraagstukken binnen de gemeente. Daarnaast hebben 'nieuwe' integrale thema's, zoals de Omgevingswet, klimaatadaptatie, mobiliteit & infrastructuur en circulaire economie een plaats gekregen. Hiermee heeft een verdere verbredingsslag plaatsgevonden. Het Milieubeleidsplan krijgt hierdoor steeds meer de allure van een *'omgevingsbeleidsplan'*.

1.2 Werkwijze

In aanloop op het Milieubeleidsplan 2018-2021 is het vorige Milieubeleidsplan geëvalueerd¹. Nieuwe opgaven zijn in beeld gebracht en beoordeeld. Om dit proces zorgvuldig vorm te geven, is een ambtelijke projectgroep samengesteld. In deze projectgroep waren beleidsadviseurs met verschillende expertises vertegenwoordigd.

Nadere uitwerking van milieuthema's heeft plaatsgevonden via interactieve sessies en interviews met betrokken taakvelden en wethouder. Aanvullend is gebruik gemaakt van de raadplegingen van de samenleving die in 2016 hebben plaatsgevonden in het kader van het Strategische milieucommunicatieplan en de Afvalconferentie. Hiermee is de huidige situatie in beeld gebracht en zijn ambities, doelen en maatregelen geverifieerd en zo nodig aangepast.

1.3 Indeling en leeswijzer

Het Milieubeleidsplan omvat 2 delen:

- deel 1: feitelijke milieubeleidskader
- deel 2: achtergronddocument (uitvoeringsprogramma) ter onderbouwing van hfd 6.

De hierop volgende hoofdstukken geven inzicht in:

- hoofdstuk 2: functie Milieubeleidsplan;
- hoofdstuk 3: huidige situatie, kansen en opgaven;
- hoofdstuk 4: streefbeeld, ambitie en prioriteiten;
- hoofdstuk 5: uitvoeringsstrategie;
- hoofdstuk 6: financiën en monitoring.

¹ De resultaten zijn te vinden in de Milieujaarevaluatie 2016 (DOC/17/214715).

2 Waarom een Milieubeleidsplan

Milieukwaliteit is in belangrijke mate bepalend voor de leefomgevingskwaliteit. Het Milieubeleidsplan levert hiervoor de kaders en geeft richting aan plannen en besluiten binnen het brede domein van de fysieke en sociale leefomgeving.

2.1 Inzicht in koers en voornemens van de gemeente

Duidelijkheid voor organisatie en samenleving

Met het Milieubeleidsplan bieden wij de samenleving, de partners en de interne organisatie duidelijkheid over de voorgenomen koers van de gemeente Wijchen. Waarop zetten wij in en wat kan de samenleving van ons verwachten? Het Milieubeleidsplan geeft een kompas voor de komende 10 jaar en een programmering voor de komende 4 jaar.

Uitvoering Coalitieakkoord

Het Milieubeleidsplan geeft uitvoering aan het Coalitieakkoord, waarin de ambitie op het gebied van duurzaamheid en milieu is uitgesproken. Specifieke ambitie is een energieneutraal Wijchen in 2040 en beperking van de hoeveelheid huishoudelijk restafval. Het Coalitieakkoord zet verder in op kwaliteitsverbetering van bestaande wijken, een natuurlijk groene omgeving en ondersteuning van lokale initiatieven. Met aandacht voor kwaliteit, kostenbewustzijn en de menselijke maat. Rekening houdend met regionale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en milieu.

2.2 Kompas en parapluplan voor alle milieurelevante onderwerpen

Overkoepelend duurzaamheidskader

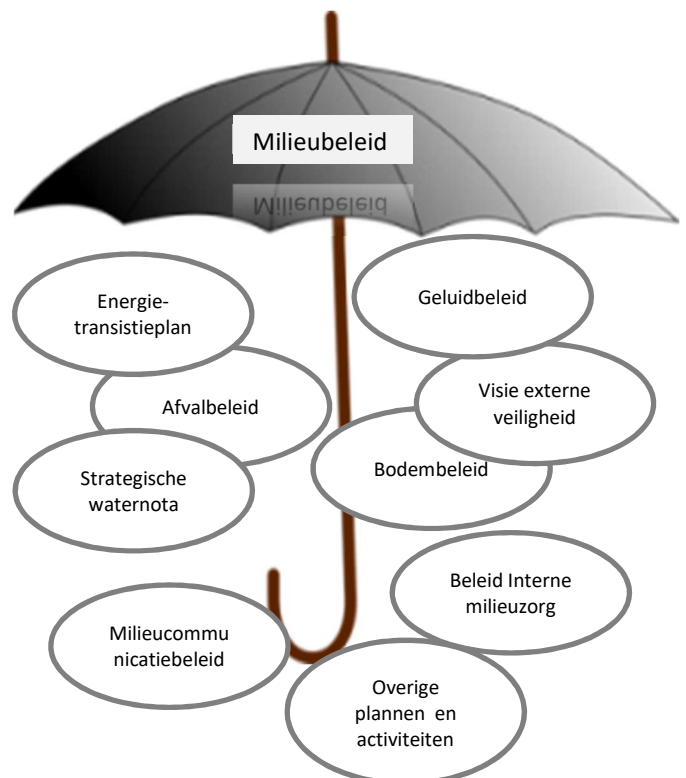
Het Milieubeleidsplan is bedoeld als strategisch parapluplan en beschrijft het milieubrede duurzaamheidskader. Het geeft een overkoepelende visie & strategie, gericht op behoud of verbetering van de milieukwaliteit van de leefomgeving.

Verbinding van milieuthema's

Alle traditionele sectorale milieuthema's komen op samenhangende wijze aan bod. Maar ook de nieuwere integrale milieuthema's worden besproken. De wisselwerking tussen milieuthema's wordt zoveel mogelijk benut, waarmee met de aanpak van één thema een bijdrage wordt geleverd aan een ander thema.

Kaderstellend voor plannen en besluiten

Het milieubeleid is kaderstellend voor het milieubeleid op deelterreinen. Maar is ook voor andere plannen en besluiten een toetsingskader. Afwijkingen van het milieubeleid moeten worden gemotiveerd ofwel uitlegbaar zijn. Op deze manier wordt de zorg voor de milieukwaliteit van de leefomgeving in de organisatie verankerd.

Concreet gemaakt in sectorale milieubeleidsplannen

Verdere concretisering van het milieubeleid is te vinden in de deelplannen² voor de verschillende milieuthema's. Hierin wordt de duurzaamheidsgedachte van het milieubeleid voor het desbetreffende milieuthema vertaald naar specifieke doelen en maatregelen.

Doorwerking in andere plannen en besluiten

Het milieubeleid vindt onder andere doorwerking in:

- Ruimtelijke beleidsplannen, zoals bestemmingsplannen en Strategische visie;
- Beheerplannen, zoals beheerplan voor gemeentelijke gebouwen en openbare ruimte;
- Overige beleidsplannen, zoals woonvisie, inkoopbeleid en evenementenbeleid;
- Prestatieafspraken en overeenkomsten met derden;
- Omgevingsvisie en omgevingsverordening.

De samenhang tussen het Milieubeleidsplan en leefomgevingskwaliteit is geïllustreerd in *figuur 1* (niet uitputtend). Door de samenhang in beleid en uitvoering optimaal te benutten kan een efficiency- en kwaliteitsslag in leefomgevingskwaliteit worden gemaakt.

Milieurelevante thema's:

- Milieubedrijfsvoering
- Energie(transitie)
- Water en klimaatadaptatie
- Afval
- Externe veiligheid (EV)
- Bodem
- Geluid
- Lucht en geur
- Biodiversiteit en groen
- Mobiliteit & infrastructuur
- Bedrijfsinterne milieuzorg
- Duurzaam inkopen
- Duurzaam bouwen

2.3 Opmaat naar omgevingsvisie

Aansluiting bij principes Omgevingswet

Het Milieubeleidsplan is een opmaat naar een meer integrale visie op de leefomgeving, waarin milieukwaliteit, ruimtelijke ordening en gezondheid in samenhang worden bekeken. Door aansluiting bij de principes van de Omgevingswet (zie tekstkader hfd. 3) en verbreding van het plan door toevoeging van de thema's Mobiliteit & Infrastructuur en burgerparticipatie, wordt geanticipeerd op invoering van de Omgevingswet. Op termijn worden deze thema's verwerkt in een gemeentelijke Omgevingsvisie.

Relatie met gezondheid

De Omgevingswet biedt kansen om de publieke gezondheid effectiever te beschermen. Gangbare milieunormen bieden niet altijd voldoende bescherming aan gezondheid en veiligheid. Vanuit een integrale visie op gezondheid en milieu kan veel directer worden gestuurd op een gezonde leefomgeving. Zo biedt de Omgevingswet de mogelijkheid om gebiedspecifieke normen te stellen, als gezondheidsdoelen daartoe aanleiding geven.

2.4 Basis voor uitvoeringsprogramma en jaarevaluatie

Maatregelen, kosten en planning

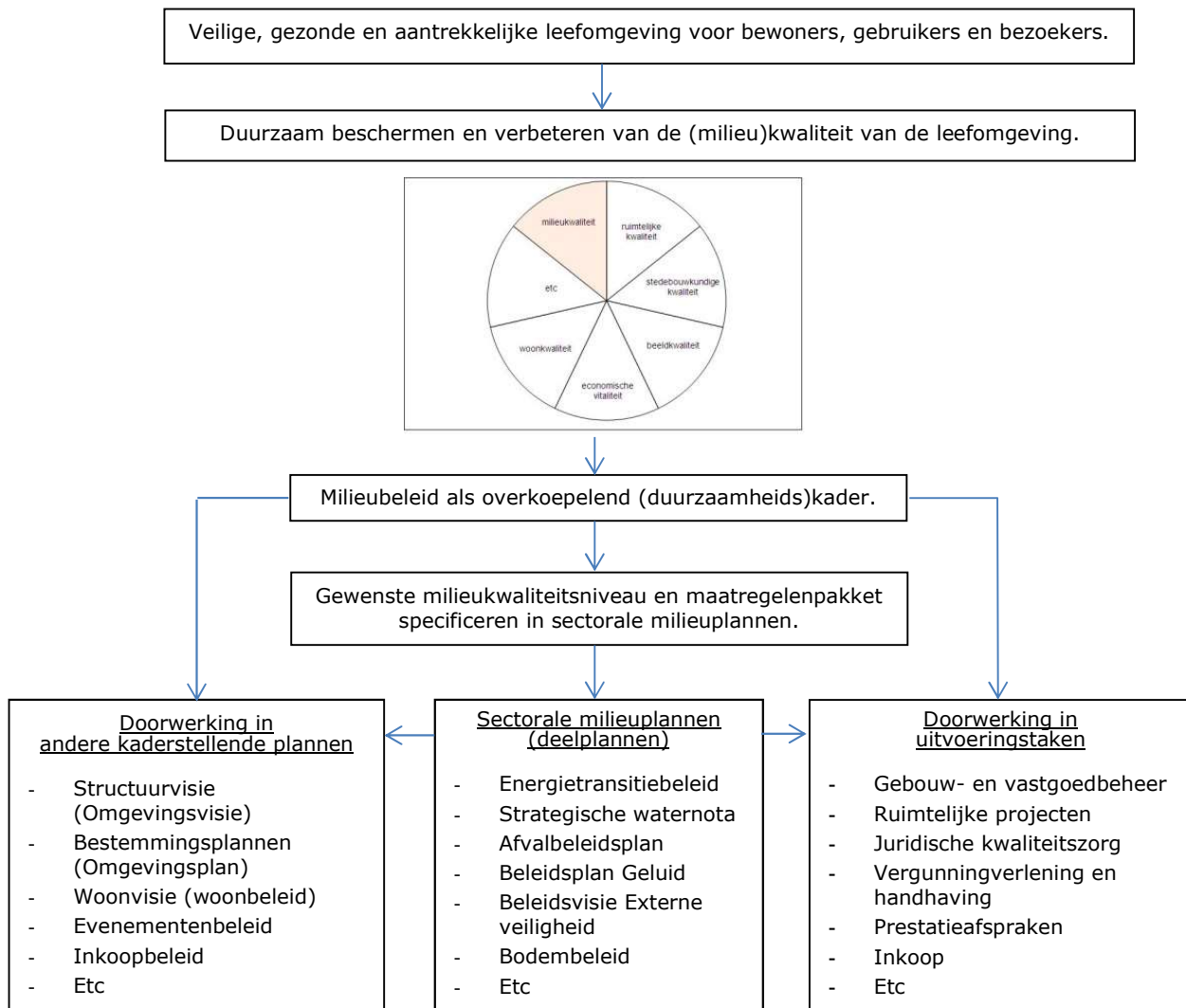
Het milieubeleid is in een separaat uitvoeringsprogramma (zie deel 2) uitgewerkt in concrete maatregelen, prestatie-indicatoren, kostenraming en -dekking en een planning. Op deze manier is het Milieubeleidsplan realistisch, transparant en volgbaar gemaakt. Voor specifieke maatregelen op deelterreinen wordt verwezen naar de deelplannen².

Verantwoording richting gemeentebestuur

Het uitvoeringsprogramma vormt de basis voor budgetaanvragen in het kader van de Kadernota. Verder is het milieubeleidsplan onderdeel van een plancyclus (beleid-uitvoering-evaluatie). Met de jaarrapportage worden college, gemeenteraad en samenleving geïnformeerd over vorderingen en resultaten.

² Deelplannen van het milieubeleid: m.n. energietransitieplan, afvalbeleidsplan, strategische waternota, bodembeleidsplan, geluidbeleidsplan, visie Externe veiligheid (EV), strategisch milieucommunicatieplan

Figuur 1. Context milieubeleidsplan: samenhang in beleid en uitvoering.

3 Waar staan we nu

Het Milieubeleid 2018-2021 bouwt voort de bereikte resultaten in voorgaande periode. Daarnaast wordt aangesloten bij actuele ontwikkelingen en specifieke Wijchense kenmerken. Hieronder volgt een samenvatting. Een uitgebreide beschrijving is te vinden in *bijlage 1* en gevisualiseerd in *figuur 2*. Dit ter onderbouwing van het gekozen beleid voor de komende periode.

3.1 Wijchense kenmerken

Kleinschalig, divers en betrokken

Wijchen is een landelijke gemeente met een grote diversiteit aan ruimtelijke beleving en een actieve samenleving. De gemeente heeft een dorps karakter met een rustieke uitstraling in de kernen, waarbij ook ruimte is voor bedrijventerreinen. Met rust, ruimte en natuur in het buitengebied en de kleine kernen (Balgoij, Niftrik, Batenburg, Hernen, Leur en Bergharen), terwijl de kern Wijchen meer dynamiek en ruimtelijke krapte kent.

Natuurlijk en groen

Wijchen is een relatief groene gemeente. Door het buitengebied loopt de Ecologische verbindingzone Heumen-Horssen. In het Hatertse vennengebied is bijzondere natuur te vinden. In bebouwd gebied zijn verschillende groenzones en parken aanwezig, zoals de omgeving Wijchens Meer, het Oosterpark, Park Noord en Vormersebos. Wijchen hecht veel waarde aan groen en natuur als onderdeel van de leefbaarheid. Door de vele ruimteclaims, zoals voor wonen en bedrijvigheid, kan de groene ruimte onder druk komen te staan.

Vergrijzend en verdichtend

Kenmerkend is de vergrijzing en de toenemende behoefte aan eenpersoonshuishoudens en levensloopbestendige woningen. Vergrijzing vraagt ook om meer aandacht voor de beperkingen van ouderen bij de zorg voor het milieu. Verder treedt door inbreiding in bebouwd gebied steeds meer verdichting op. Hierdoor moeten meer ruimteclaims worden gecombineerd op de beperkte ruimte, zoals wonen, groen en milieuvoorzieningen.

Mobiel en bedrijvig

Met name de kern Wijchen is goed ontsloten per auto en openbaar vervoer. Tussen de kern Wijchen en Nijmegen ligt een snelfietsverbinding. De bedrijvigheid is vooral gericht op groot- en detailhandel, die in het centrum en op de verschillende bedrijventerreinen is gevestigd. Met bijbehorende terreinverharding en mobiliteit. Andere bedrijvigheid zijn de regionaal bekende en goed bezochte evenementen, zoals Emporium en de Vierdaagse.

3.2 Bereik resultaat vorige periode

Speerpunten opgepakt

De afgelopen periode is invulling gegeven aan de speerpunten Klimaat, Afval, Geluid, Milieucommunicatie en Gemeentelijke organisatie. Ook duurzaam waterbeheer kreeg bijzondere aandacht. Zo is de Routekaart Wijchen energieneutraal opgesteld alsook het Afvalbeleidsplan 2014-2017, het Strategisch Milieucommunicatieplan 2017-2027 en het ontwerp Geluidbeleidsplan en is uitvoering gegeven aan de Strategische waternota.

Verder is gewerkt aan de verbetering van de milieubedrijfsvoering, onder andere door het continueren van de Wijchense interne milieuzorg van de kantoororganisatie. Maar ook door werkprocessen voor de toetsing van ruimtelijke plannen te optimaliseren. Zo is een milieuattentiekartaar opgesteld als hulpmiddel bij de toetsing van ruimtelijke plannen.

Milieutaken op orde

De meeste milieutaken zijn op orde. De gemeente voldoet voor zover mogelijk aan wettelijke kaders en landelijke beleidsdoelen voor de verschillende milieuthema's. Ook beleidsmatig en organisatorische is de zorg voor de leefomgeving op de rit. Voor de milieubeleidsstaken was circa 4,3 fte beschikbaar. Investering in milieubrede maatregelen was circa €65.000 en in actualisatie van deelplannen circa €55.000.

3.3 Organisatorische ontwikkelingen

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet wordt naar verwachting na 2020 ingevoerd. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet introduceert een andere manier van denken over milieukwaliteit. Van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits', waarbij de gewenste gebiedskwaliteit het uitgangspunt is. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke organisatie.

Verschuiving naar integrale milieuthema's

Het accent binnen het leefomgevingsbeleid is de afgelopen jaren verschoven van sectorale naar integrale thema's. Op dit moment zijn de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit actueel. Met de Omgevingswet wordt ook de relatie met mobiliteit, natuur, burgerparticipatie en gezondheid meer prominent. Traditionele milieuthema's, zoals bodem, geur en externe veiligheid, zijn in de beheerfase.

Principes Omgevingswet die van invloed zijn op het milieubeleid:

- Integraliteit: alle zaken in samenhang en zo vroeg mogelijk meewegen.
- Relatie met ruimtelijke ordening, mobiliteit, natuur en gezondheid. En de integraliteit tussen milieuthema's.
- Omgevingsbeleid afstemmen op eigen behoeften van overheden (vormvrij).
- Transparantie en voorspelbaarheid overheid vergroten.
- Participatie door en vroegtijdige samenwerking met omgeving.
- Gebiedsgericht werken aan opgaven.
- Meer overlaten aan de expert.
- Consistentie met deelplannen.

Toenemende uitbesteding en regionalisering

In toenemende mate vindt uitbesteding van milieutaken plaats. Hierbij worden uitvoeringstaken bij externe partners neergelegd. Dit vergroot de afstand tussen beleid en uitvoering. Hierdoor is het lastiger om sturing te geven en inzicht te houden in de bereikte milieukwaliteit. Op het gebied van energietransitie en -inkoop, waterbeheer, circulaire economie, afvalbeheer en klimaatadaptatie werken we steeds meer samen op regionaal niveau. Regionale samenwerking biedt kansen bij gemeentegrensoverstijgende vraagstukken, maar vraagt gelet op de benodigde formatie een gerichte inzet.

Terugtrekkende overheid en deregulering

De zorg voor de leefomgeving wordt in toenemende mate gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, inwoners, instellingen en bedrijven. We verwachten van de samenleving steeds meer zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid. De gemeente zal een goede balans moeten vinden tussen normeren ('wat het moet') en aan de samenleving overlaten ('waar het kan'). Hiermee wordt ook de maatschappelijke beleving van milieukwaliteit steeds belangrijker, om inzicht te krijgen in de voor inwoners acceptabele milieukwaliteit.

Gemeentelijke fusie

Per 1 mei 2018 is de gemeente Wijchen ambtelijk gefuseerd met de gemeente Druten tot één werkorganisatie. De komende jaren wordt onder andere ingezet op harmonisatie van beleid om efficiëntie en bestuurlijke daadkracht te vergroten. Daarnaast hechten de gemeenten waarde aan behoud van eigen identiteit.

3.4 Kansen en opgaven in vogelvlucht

Op grond van de wijchense kenmerken, bereikte resultaten en toekomstige ontwikkelingen is een analyse gemaakt van kansen en opgaven voor de komende periode. Deze zijn hieronder samengevat en verder uitgewerkt in hoofdstuk 4 en 5. Een integrale analyse is opgenomen in *bijlage 2*.

Kansen en opgaven voor de komende periode

1. Verdere verbreding van het milieubeleid naar een omgevingsbeleid.

- Uitwerken van de nieuwe integrale thema's, zoals energietransitie en klimaatadaptatie.
- Gebiedsgerichte en integrale benadering van milieuvraagstukken, waarbij milieukwaliteit en gebiedskenmerken elkaar versterken.
- Meer sturen op basis van de maatschappelijke beleving van de milieukwaliteit (i.p.v. alleen normen), waarbij wordt gekomen tot een acceptabele milieukwaliteit.
- Relatie tussen milieukwaliteit en gezondheid/welzijn meer accentueren en de samenhang tussen milieukwaliteit en groen meer benutten.
- Milieutoetsprocedure voor ruimtelijke plannen herijken aan de Omgevingswet, zodat het milieubelang gewaarborgd blijft.

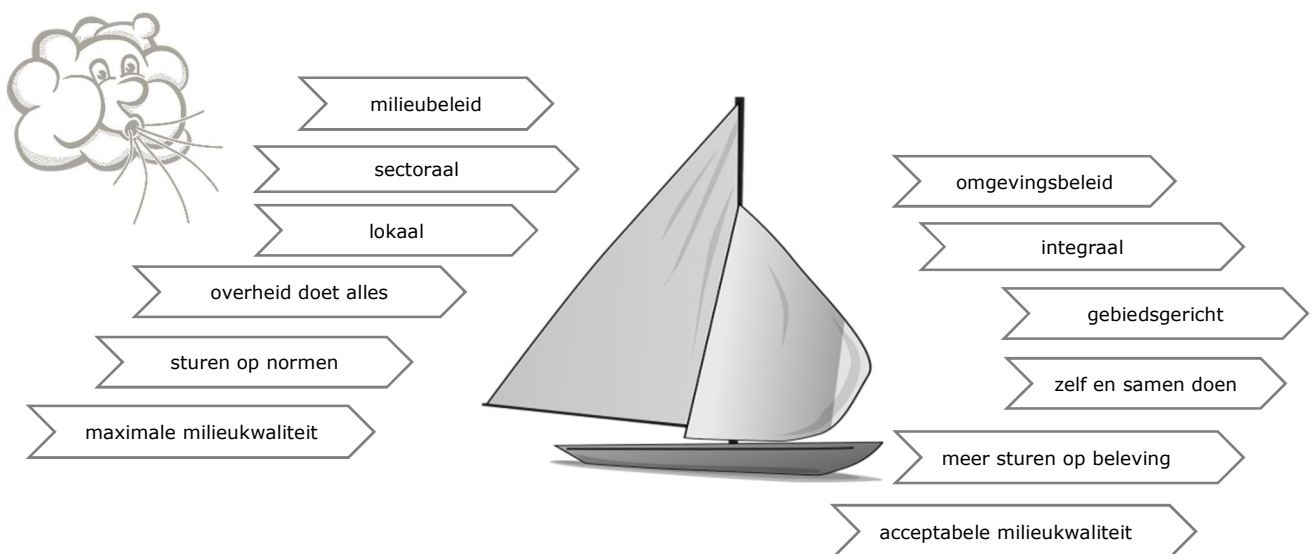
2. Partnerschap met de samenleving en delen van verantwoordelijkheden.

- Benutten van de kracht van de samenleving door deze bewust te maken, te inspireren, betrekken en faciliteren. Meer aansluiten op de beleving en de behoefte van de samenleving.
- Verduidelijken van de rolverdeling tussen overheid en maatschappelijke sectoren, waarbij de overheid meer zal sturen op hoofdlijnen en de concrete invulling aan de samenleving of expert zal overlaten.
- Eigen organisatie op orde hebben om het goede voorbeeld te kunnen geven en transparantie in het door de gemeente gevoerde milieubeleid en resultaten.

3. Gerichte inzet van uitvoeringsorganisaties en regionale samenwerking.

- Zinvolle inzet van regionale samenwerking bij milieupgaven, rekening houdend met tijdsinvestering en kosten.
- Een goede regie op uitvoering(sorganisaties), waarbij milieuambities doorvertaling vinden in uitvoeringstaken en inzicht in de bereikte milieukwaliteit is gewaarborgd.

Figuur 2. Transitie in denken en doen.

4 Wat willen we bereiken

De huidige goede leefomgevingskwaliteit is geen reden om achterover te leunen. De gemeente wil de goede leefomgevingskwaliteit in de toekomst behouden en waar mogelijk verbeteren. De gemeente wil dit ook duurzaam doen: houdbaar in de tijd. Dit door doelmatig en kosteneffectief te investeren in milieukwaliteit. Met toekomstbestendige keuzes, een juiste balans tussen milieu-, financiële en sociale belangen en waarbij de kracht van de samenleving wordt benut.

4.1 Streefbeeld 2030

Het streefbeeld van voorgaand milieubeleidsplan (2013-2016) wordt gecontinueerd. Toegevoegd is het accent op een gebiedsgerichte benadering van milieukwaliteit.

Veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving

De gemeente streeft naar een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor haar inwoners en gebruikers. Dit als onderlegger voor onder andere woonkwaliteit, natuurwaarden, recreatieve waarden en belevingswaarden. De leefomgeving is robuust ingericht. *De milieukwaliteit versterkt de gebiedswaarden én vice versa.*

Milieukwaliteit duurzaam beschermd

In 2030 is de gemeente erin geslaagd om het denken over en de omgang met leefomgevingskwaliteit zodanig aan te scherpen dat deze kwaliteit duurzaam wordt beheerd. Gewenste goede kwaliteiten worden permanent beschermd of zelfs verbeterd. Voorkómen van milieubelasting en creëren van meerwaarde voor de leefomgeving is het credo. Het aantal milieuvraagstukken binnen de gemeente is sterk teruggedrongen en de gemeente is in staat om op routinematige basis met de laatste vraagstukken om te gaan en ze in de hand te houden.

In 2030 loopt de gemeente goed in de pas met haar ambitie om energieneutraal te zijn in 2040. Circulariteit is verankerd binnen de gemeente. In het gemeentelijk beleid & handelen, maar ook in het handelen van bewoners, (maatschappelijke) instellingen en bedrijven in de gemeente. Grondstoffen en energie worden op een zo hoogwaardig mogelijke manier (her)gebruikt, zodat ze in principe oneindig beschikbaar blijven in economische en ecologische ketens.

Milieukwaliteit integraal onderdeel van processen en ruimtelijke ontwikkelingen

Veranderingen in de leefomgeving worden zó ontworpen en gepland dat een duurzame balans tussen milieukwaliteiten, sociale voordelen en economische voordelen wordt bereikt. Milieuvoordelen van gemeentelijke handelingen staan in een goede verhouding tot de effecten op sociaal-maatschappelijk, economisch en welvaartsvlak.

In 2030 is proactief en integraal werken vanzelfsprekend binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Nieuwe initiatieven of maatregelen worden vanaf het begin vanuit een integrale duurzaamheidsgedachte aangepakt, en niet naderhand en adhoc. Alle aspecten

Streefbeeld

Een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving met voldoende milieukwaliteit en aanvaardbare risico's voor huidige en toekomstige generaties, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen.

Visie

- Milieusituatie is kwalitatief en kwantitatief op orde en de beheersfase ingetreden.
- Nieuwe milieulast wordt voorkomen en bestaande milieulast is afgebouwd.
- Geen afwenteling meer op andere locaties of generaties (ruimte en tijd).

Missie

- Maken van toekomstbestendige keuzes met een duurzame balans tussen milieuwinst, sociale belangen en economische voordelen.
- Integrale afweging op basis van inzicht in maatschappelijke kosten en baten (op korte en lange termijn) van het gekozen instrument voor het te bereiken doel.
- Integrale en gebiedsgerichte benadering van milieukwaliteit.
- Samen werken aan een duurzaam Wijchen: overheid én samenleving.
- Gemeentelijke organisatie is toonbeeld van duurzaam denken en doen.

binnen het domein van de Fysieke leefomgeving worden zo vroeg mogelijk afgewogen, al dan niet in combinatie met het Sociale domein (welzijn). Milieuaspecten worden in samenhang bekeken en in relatie tot Beheer en onderhoud.

Bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen in Wijchen worden alle milieuaspecten gezamenlijk in perspectief geplaatst. Ontwikkelingen zijn 'milieuproof', waarbij ook in de toekomst een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving is gewaarborgd. De Wijchense visie op de milieukwaliteit van de leefomgeving is leidend binnen de ambities die de gemeente in haar Omgevingsvisie heeft geformuleerd. Per gebied zijn specifieke doelstellingen voor de leefomgevingskwaliteit geformuleerd en geprioriteerd.

Sprake is van een goede afstemming tussen milieubeleid en uitvoering. In de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties (intern én extern) is bekend welke ambities vanuit het beleid zijn geformuleerd, hoe hieraan invulling zou moeten worden gegeven en wat hun rol is in de realisatie en monitoring daarvan. Beleidsmakers zijn daarnaast goed op de hoogte van zaken die spelen bij inwoners, (maatschappelijke) instellingen en bedrijven.

Kracht van de samenleving benut

De zorg voor de leefomgeving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid geworden. Inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) instellingen zetten zich actief in om een bijdrage te leveren aan een 'duurzaam Wijchen'. In de milieucommunicatie is bijzondere aandacht voor de milieuprestatie van de Wijchense burgers of samenleving. De gemeente benut de kennisuitwisseling met andere organisaties en draagt opgedane kennis en ervaring actief aan hen over. Betrokkenheid van de samenleving bij beleidsvorming en uitvoering is vanzelfsprekend.

Voorbeeldige gemeente

De gemeentelijke organisatie is in 2030 voor de samenleving een toonbeeld van duurzaam denken en doen. Dit komt tot uiting in de eigen werkzaamheden, producten en diensten. Duurzaam handelen is vanzelfsprekend binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. In bijzonder binnen de kantoororganisatie, bij inkoop & uitbesteding en bij het beheer van eigen gebouwen en van de openbare ruimte.

4.2 Ambitie voor de periode 2018-2021

Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en de ervaringen uit voorgaande planperiode, is gekozen voor continuering en bestendiging van de ingezette ambitie. 'Onderweg' naar de gewenste milieukwaliteit is het tenminste handhaven en zo mogelijk verbeteren van het bereikte niveau het uitgangspunt. Daarnaast wordt geanticipeerd op de toekomstige Omgevingsvisie.

Continueren en stroomlijnen van ingezet beleid

Voor de planperiode 2018-2021 wordt de reeds ingezette verbreding en verduurzaming van het milieubeleid verder vormgegeven. Dit door een integrale, toekomstgerichte, ketengerichte en gebiedsgerichte benadering³ van leefomgevingskwaliteit. We

Verbrede scope milieubeleid

- Wisselwerking met ruimtelijke ontwikkeling, gebouwbeheer en volkshuisvesting.
- Wisselwerking met economische en sociale voordelen.
- Wisselwerking tussen milieuthema's en met gezondheid (met de aanpak van één thema ook een bijdrage leveren aan een ander thema).
- Wisselwerking met initiatieven in de samenleving.
- Wisselwerking met mobiliteit en groen.
- Toekomstbestendigheid (anticiperend, circulair, houdbaar en robuust).

Ambitie 2018-2021

- Behouden en waar mogelijk verbeteren van de milieukwaliteit van de leefomgeving, waarbij tenminste wordt voldaan aan wettelijke- en andere eisen.
- *Voor de specifieke ambities en doelen per milieuthema wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma.*

³ Integraal (bv. wisselwerking met andere milieuthema's, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, beheer openbare ruimte en gebouwen); Toekomstgericht (anticiperend, houdbaar, robuust); Ketengericht (milieuproduckwaliteit, circulaire economie); Gebiedsgericht (meerwaarde voor gebied, benutten bijzondere

continueren de uitvoering van de deelplannen² van het milieubeleid. Bij herijking van deze deelplannen worden ze afgestemd (stroomlijning) op de duurzaamheidsambitie van het milieubeleid en onderling afgestemd zodat de consistentie is gewaarborgd. De mogelijkheid van beleidsharmonisatie met de gemeente Druten wordt onderzocht.

Verbreiding milieubeleid

Specifieke uitdaging voor de komende periode is de verdere verbreiding van het milieubeleid naar een beleid voor de fysieke leefomgeving: een '*omgevingsbeleid*' als opmaat voor een Omgevingsvisie. Bijzondere aandacht krijgt de verwevenheid van milieukwaliteit met mobiliteit & infrastructuur, natuur, ruimtelijke ordening, gezondheid & welzijn en burgerparticipatie. Dit zijn ook belangrijke thema's in de Omgevingswet.

Uitwerking nieuwe integrale thema's

De gemeente continueert de aanpak van klimaatadaptatie⁴ als onderdeel van het Strategisch waterbeleid en klimaatmitigatie⁴ als onderdeel van het Energietransitiebeleid. Kansen voor een meer duurzame mobiliteit worden benut, omdat dit een bijdrage levert aan de energietransitie en luchtkwaliteitsverbetering. Ook zal meer aandacht uitgaan naar de bijdrage van groen aan de milieukwaliteit en gezondheid. Circulaire economie wordt vooralsnog opgepakt binnen relevante beleidsterreinen, met name energie, afval en inkoop.

Ontwikkelen van een integrale visie op omgevingskwaliteit

Verder wil de gemeente komen tot een integrale en gebiedsgerichte visie op de gewenste milieukwaliteit, waarin de verschillende milieuthema's (milieuthema's) zijn gestroomlijnd en geprioriteerd en waarbij milieukwaliteit en gebiedskwaliteit elkaar versterken. De koppeling van milieubeleid en gezondheid wordt meer benadrukt (doelstelling 'veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving'). Hiermee wordt het milieubeleid op een hoger abstractieniveau getild en komt 'in lijn' met de Omgevingswet.

Komen tot een acceptabele milieukwaliteit

De gemeente wil komen tot een acceptabele milieukwaliteit of milieubelasting (in tegenstelling tot maximale milieukwaliteit of minimale milieubelasting), waarbij een zekere hinder en overlast wordt geaccepteerd. Dit kan per gebied, wijk of situatie verschillen en wordt mede bepaald door de beleving en behoefte van inwoners (belevingsgestuurde benadering). Wettelijke normen zijn vanzelfsprekend de ondergrens.

Samenleving meer verantwoordelijkheid geven

De gemeente wil inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) instellingen de komende periode meer verantwoordelijkheid geven in de verduurzaming van Wijchen. De samenleving wordt bewust gemaakt van de mogelijkheden om duurzaam te wonen, leven en werken in Wijchen. De gemeente wil de samenleving inspireren en goede initiatieven ondersteunen. Op deze manier wordt een stap voorwaarts gemaakt in privaat domein.

Duurzaam ruimtegebruik in bebouwd gebied

De gemeente gaat zorgvuldig om met ruimteclaims in bebouwd gebied, met name bij inbreidingen en bedrijventerreinen. Door bij ruimtelijke ontwikkelingen de leefomgevingskwaliteit (milieu) voorop te stellen worden ontwikkelingen tot stand gebracht die robuust zijn. Ook stimulering en benutting van initiatieven in de samenleving draagt hieraan bij, omdat met een breed draagvlak ontwikkelingen grootschaliger kunnen worden opgepakt.

Optimaliseren bedrijfsvoering

De transitie in 'duurzaam denken en doen' van de gemeentelijke organisatie wordt de komende jaren vervolgd. We continueren de waarborging van het milieubelang in werkprocessen, plannen en overeenkomsten. Bijzondere aandacht gaat uit naar herijking

gebiedskennmerken).

van ruimtelijke procedures om eventuele lacunes als gevolg van de Omgevingswet te ondervangen. Verder krijgt de bedrijfsinterne milieuzorg van de gemeentelijke organisatie een nieuwe impuls. Hiermee geeft de gemeente aan serieus werk te maken van de verduurzaming van de eigen gemeentelijke bedrijfsvoering. Tot slot wordt het inzicht in de effecten van het milieubeleid en de behoefte van de samenleving geoptimaliseerd.

4.3 Speerpunten voor de periode 2018-2021

Per planperiode benoemen we prioritaire thema's of speerpunten. Deze milieuthema's worden actief opgepakt of krijgen bijzondere aandacht in de beleidsvorming en -uitvoering. Doel is om een stap voorwaarts te maken. Voor specifieke doelstellingen, ambities en uitvoering per milieuthema wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma in het achtergronddocument (deel 2).

Prioritaire thema's	
1.	Energietransitie
2.	Klimaatadaptatie
3.	Afval
4.	Milieubedrijfsvoering
5.	Milieucommunicatie

1. **Energie:** de ambitie Wijchen Energieneutraal in 2040 vraagt om een duidelijke koers voor energievraagstukken in de gemeente. Hierbij is een integrale aanpak en afstemming met relevante thema's (zoals gebouwbeheer, duurzaam inkopen, duurzaam bouwen en mobiliteit) het uitgangspunt. Een Energietransitieplan legt hiervoor de basis.
2. **Klimaatadaptatie⁴:** door klimaatverandering wordt de aanpak van wateroverlast, droogte en hittestress steeds prominenter. Dit vraagt ook om aanpassing van de openbare ruimte, maar ook om inzet van de samenleving. Belangrijk hierbij is een waterbewuste samenleving en een acceptabele overlast.
3. **Afval:** met het afvalbeleidsplan wordt een verdere restafvalreductie en optimalisatie van afvalscheiding nagestreefd. Immers, afval is grondstof (circulariteit). Uitgangspunt is afvalinzameling en -verwerking tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Hiervoor is onder andere nodig een afvalbewuste samenleving, adequate monitoring van inzamelresultaten en optimalisatie van het huidige inzamelsysteem.
4. **Milieubedrijfsvoering:** dit speerpunt is gericht op 'duurzaamheidsgericht denken en doen' van de gemeentelijke organisatie. Het gaat om procesbeheersing en verankering in overeenkomsten en plannen. De monitoring van (maatschappelijke) effecten van het milieubeleid krijgt meer aandacht. De bedrijfsinterne milieuzorg van de kantoororganisatie krijgt een nieuwe impuls.
5. **Milieucommunicatie:** een heldere en transparante milieucommunicatie draagt bij aan behalen van de doelstellingen op de speerpunten. Vooral voor de speerpunten energietransitie, klimaatadaptatie en afval is de gemeente afhankelijk van inzet van burgers. Het Strategisch milieucommunicatieplan 2017-2027 beoogt een actieve, gestructureerde en doelgroepgerichte aanpak.

Tot slot: het thema Geluid is in het Milieubeleidsplan 2018-2021 als speerpunt komen te vervallen. Met het (ontwerp) Geluidbeleidsplan en gebiedsgerichte doelstellingen is vorige periode een stap voorwaarts gemaakt. De komende jaren zal het Geluidbeleidsplan uitvoering krijgen en volgen we het wettelijke spoor.

⁴ Klimaatadaptatie is gericht op aanpassing van de leefomgeving aan de gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, droogte, hitte). Klimaatmitigatie is gericht op het voorkómen van klimaatverandering door beperking van de hoeveelheid broeikasgassen, met name door inzet van duurzame energie als alternatief voor fossiele brandstoffen (energietransitie).

5 Hoe gaan we de komende jaren te werk

'Op weg naar een duurzaam Wijchen' hanteert de gemeente de volgende strategie als rode draad voor de komende 4-10 jaar. In de basis gaat het om maatwerk in aanpak en een gerichte inzet van middelen. In het separate uitvoeringsprogramma is de strategie uitgewerkt in concrete maatregelen.

Uitvoeringsstrategie 2018-2021

1. De goede dingen doen.
2. Partner in uitvoering.
3. Verbrede en strategische aanpak van milieuvraagstukken.
4. Onderweg leren en verbeteren.
5. Goede voorbeeld geven.

5.1 Uitvoeringsstrategie 2018-2021

1. De goede dingen doen

We willen de goede dingen doen voor de samenleving. Zaken oppakken die ertoe doen, aansluiten bij de behoefte van de samenleving en transparant zijn over de maatschappelijke effecten van het milieubeleid.

- a) Feitelijke situatie én beleving: we 'sturen' niet alleen op de feitelijke milieusituatie, maar ook op de beleving van inwoners van Wijchen van deze situatie. Waaraan hebben zij behoefte, waar ervaren zij overlast? De gemeente wil meer inzicht krijgen in de beleving van milieukwaliteit. Hiervoor is nodig een goede structuur voor monitoring én waardering van de beleving en behoefte.
- b) Inspanning én maatschappelijke effecten: behalve de inspanningsgerichte prestatie-indicatoren van het milieubeleid, wil de gemeente toewerken naar meer effectgerichte prestatie-indicatoren (wat merken inwoners van het milieubeleid). Op deze manier wordt het maatschappelijk effect van het milieubeleid beter zichtbaar gemaakt en de koppeling van het milieubeleid aan gezondheid versterkt.
- c) Gebiedsgerichte benadering: we hanteren een gebiedsgerichte en integrale aanpak van omgevingsvraagstukken, waarbij de (gewenste) milieukwaliteit en gebiedskwaliteit elkaar versterken. Milieuvraagstukken worden opgepakt vanuit een integrale gedachte, waarbij zo mogelijk een combinatie wordt gemaakt met andere vraagstukken in het gebied.
- d) Mitigeren-accepteren-adapteren: we investeren daar waar het nodig is en accepteren een zekere milieuoverlast (acceptabele kwaliteit). In de prioritering van de aanpak van milieuvraagstukken wordt de volgende trits worden gehanteerd.

Mitigeren: is gericht op het voorkómen van milieubelasting of hinder. Dit vraagt om een proactieve aanpak (anticiperen) en investering.

Accepteren: waar hinder of milieubelasting acceptabel is, zijn investeringen in maatregelen niet direct noodzakelijk. Wel is communicatie en milieubewustzijn belangrijk. Voor de samenleving moet duidelijk zijn dat sommige overlast-situaties niet worden aangepakt en dus moeten worden geaccepteerd. Acceptatie geldt overigens niet voor veiligheidsvraagstukken.

Adapteren: aanpassen van de fysieke leefomgeving aan milieuproblemen om de kwetsbaarheid van Wijchen te verminderen.

- e) Zinvolle regionale samenwerking: we hanteren een regionale aanpak in geval een gemeentengrensoverstijgende benadering noodzakelijk is danwel het schaalvoordeel (kennis, kwetsbaarheid, kosten) in verhouding staan tot tijdsinvestering en kosten. Gemeentelijke autonomie en herkenbaarheid blijven behouden.

2. Partnerschap in uitvoering

We willen partnerschap in uitvoering zijn door verantwoordelijkheden te delen. De gemeente Wijchen anticipeert hierbij op de verschuivende rolverdeling tussen de gemeente en de samenleving.

- a) Sturen op hoofdlijnen: we sturen op hoofdlijnen en omarmen zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid van de samenleving voor zover mogelijk. We bieden praktische handreikingen om zelf aan de slag te gaan en zorgen ervoor dat groepen in de samenleving elkaar inspireren.

- b) Ruimte bieden aan eigen initiatief: we benutten en ondersteunen goede initiatieven van burgers en bedrijven die bijdragen aan de milieukwaliteit. We zorgen voor zo min mogelijk belemmeringen.
- c) Expertise marktpartijen benutten: we benutten de expertise van marktpartijen op het gebied van duurzaamheid. Waar de gemeente een rol pakt in het stellen van de kaders, wordt ruimte geboden aan experts om oplossingen aan te dragen.
- d) Prestatieafspraken maken: zo nodig maken we afspraken met stakeholders, zoals woningcorporatie of ontwikkelaars, over de gewenste milieukwaliteit en inspanning.
- e) Regie op uitvoeringsorganisaties: we borgen onze milieuambitie in de samenwerking met uitvoeringsorganisaties (zoals bij de uitvoeringstaken door ODRN en Dar) en houden inzicht in de bereikte leefomgevingskwaliteit als input voor beleid.

3. Integrale en strategische benadering van milieuvraagstukken

We willen een integrale en strategische aanpak van milieukwaliteit, voortbouwend op de ingezette verbreding en in lijn met de uitgangspunten van de Omgevingswet.

- a) Benutten synergie (winwin): we benutten de wisselwerking van milieukwaliteit met ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, welzijn en het beheer van de openbare ruimte & gebouwen. Alsook de wisselwerking tussen milieuthema's.
- b) Mede-ordenend: we hanteren milieukwaliteit als mede-ordenend principe en benutten de relatie met groen als basis voor milieukwaliteit en gezondheid.
- c) Toekomstbestendig investeren: we investeren effectief en benutten kansrijke mogelijkheden. We maken een integrale afweging op basis van maatschappelijke kosten en baten op korte en lange termijn. We benutten laaghangend fruit en meekoppelkansen en maken 'werk met werk'. Bij investeringen nemen wij de terugverdientijd in overweging.
- d) Proactief en interactief: we hanteren een proactieve benadering bij de bescherming en verbetering van de milieukwaliteit. We geven bij aanvang van een (ruimtelijk) proces sturing aan duurzaamheid en borgen dit in werkprocessen. We betrekken alle belangen en belanghebbenden en maken een weloverwogen keuze.

4. Onderweg leren en verbeteren

We willen leren en verbeteren door beleid en processen te evalueren en bij te sturen.

- a) Inzicht in lokale situatie optimaliseren: we houden inzicht in de lokale (milieu)situatie en de beleving daarvan door de samenleving. De kennis binnen de organisatie over ontwikkelingen op milieugebied wordt continu versterkt.
- b) Verankeren milieubelang: we borgen het milieubelang in beleid, werkprocessen, overeenkomsten en afspraken. Voor de verschillende milieuthema's zal de gewenste milieukwaliteit nader worden gedefinieerd in de desbetreffende deelplannen².
- c) Evalueren en bijsturen: we evalueren jaarlijks het Milieubeleidsplan en het bereikte resultaat en communiceren over de vorderingen. We passen de beleidsuitvoering aan als de maatschappelijke effecten daarom vragen.

5. Goede voorbeeld geven

We willen het goede voorbeeld geven door de interne milieuzorg te optimaliseren.

- a) Verduurzaming gemeentelijke organisatie: we gaan door met de verduurzaming van de gemeentelijke organisatie. In bijzonder op het gebied van duurzaam inkopen en aanbesteden, gebouwbeheer en de kantoororganisatie.
- b) Transparantie over vorderingen: we communiceren over de vorderingen van de gemeentelijke organisatie. In deze communicatie willen wij de gezamenlijke verantwoordelijkheid uitdragen.

5.2 Uitvoeringsprogramma

De uitvoeringsstrategie is verder geconcretiseerd in een separaat uitvoeringsprogramma. Hierin is aangegeven welke specifieke activiteiten de gemeente Wijchen de komende jaren zal ontplooiën om invulling te geven aan de ambitie en doelen van het milieubeleid. Verdere uitwerking van doelen en maatregelen vindt vervolgens plaats in de sectorale deelplannen, zoals de Strategische waternota en het Energietransitieplan.

Het uitvoeringsprogramma omvat alle milieuthema's en geeft een totaaloverzicht van maatregelen en samenhangen. De maatregelen zijn voorzien van prestatie-indicatoren, waarmee de voortgang van de uitvoering kan worden gemonitord en geëvalueerd (zie hoofdstuk 6). De prestatie-indicatoren zijn voor zover mogelijk gericht op het meetbaar maken van maatschappelijke effecten. En zal gaandeweg worden verfijnd. Dit zal ertoe leiden dat de gewenste milieukwaliteit op een inzichtelijke en doelmatige wijze wordt bereikt.

De maatregelen zijn tevens voorzien van een kostenraming, dekking en planning. Per activiteit zijn de financiële consequenties aangegeven voor het bereiken van het gewenste ambitieniveau. Dit dient als onderbouwing van de kostenraming voor uitvoering van het milieubeleidsplan (zie hoofdstuk 6) en vereenvoudigt de doorvertaling naar Kadernota (budgetaanvragen) en afdelingsplannen (capaciteit).

Milieubrede maatregelen in vogelvlucht

1. Uitvoering geven aan sectorale deelplannen van het milieubeleid. Bij actualisatie van deelbeleid deze stroomlijnen met het milieubeleidsplan.
 2. Opstellen van een integrale en gebiedsgerichte visie op milieukwaliteit.
 3. Uitvoering geven aan wet- en regelgeving (lucht, geur).
 4. Opstellen van een monitoringplan voor resultaten en milieueffecten.
 5. Monitoren van resultaten, gegevensverzameling, documentatie op orde houden.
 6. Periodiek onderzoek beleving milieukwaliteit (bv enquête).
 7. Evalueren van milieubeleid (jaarevaluatie).
 8. Herijken van milieubeleid in combinatie met verkenning beleidsharmonisatie Druten.
 9. Verkennen benodigde aanpassing RO-processen als gevolg van de Omgevingswet.
 10. Milieutoets en advisering bij plannen en besluiten.
 11. Doorvertalen milieubeleid in overeenkomsten en programma's van uitvoeringsorganisaties en in overeenkomsten en afspraken met derden (bv. corporatie en bij inhuur).
 12. Beheer milieuaanpakkaart in de GIS-viewer.
 13. Uitvoeren Milieucommunicatieplan: campagne Ons groene gezicht + intern stroomlijnen milieucommunicatie.
 14. Communicatie op deelterreinen (integraal en samenhangend), zoals energievervalsing, watercommunicatie, risicocommunicatie externe veiligheid.
 15. Deelname aan regionale processen en overleggen.
- Koppeling en integratie vanuit milieubeleid, specifieke thema's.
16. Mobiliteit & infrastructuur: duurzaamheid zo mogelijk integreren in Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.
 17. Duurzaam bouwen & gebouwbeheer: versterken samenwerking tussen betrokken afdelingen (verbinding), borging in processen en plannen (bv gebouwbeheerplan), borging in overeenkomsten met derden.
 18. Wijchense interne milieuzorg WIM (kantoororganisatie): weer actief oppakken (heeft afgelopen jaar onvoldoende aandacht gehad), herijken WIM-beleid.

6 Hoe gaan we dit financieren en bewaken

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de kostenraming en benodigde capaciteit voor de uitvoering van het milieubeleid en de wijze waarop de monitoring en evaluatie van het milieubeleid is ingeregeld. Voor een uitgebreide onderbouwing wordt verwezen naar het separate uitvoeringsprogramma.

6.1 Benodigde middelen voor realiseren ambitie

Hieronder is een raming gegeven van benodigde middelen. De mate waarin de ambitie wordt gerealiseerd is afhankelijk van de uiteindelijk beschikbare middelen.

Kostenoverzicht

In het Uitvoeringsprogramma (*separaat document*) is een kostenindicatie en –dekking van beleidsuitvoering gegeven. Het gaat vooral om overkoepelende milieubrede activiteiten, zoals de ontwikkeling van milieubeleid en -instrumentarium, milieucommunicatie en onderzoek. Daarnaast gaat het om maatregelen waarvan de financiële consequenties (nog) niet zijn of worden meegenomen in de sectorale deelplannen^{2 5} (vangnet).

Kosten voor 'milieubrede maatregelen' worden opgevoerd via onderliggend Milieubeleidsplan. Het gaat om een geraamd bedrag van €58.000 incidenteel en €15.000 structureel (zie verder kostendekking).

Tabel 1. Raming milieubrede maatregelen					
Thema		2018	2019	2020	2021
Milieu algemeen (speerpunt)	Opstellen integrale gebiedsgerichte visie op milieukwaliteit.		€25.000		
	Verkennen beleidsharmonisatie Druten i.c.m. actualisatie milieubeleid				€25.000
	Aanpassen werkprocessen i.c.m. Omgevingswet		€ 8.000		
Milieucommunicatie (speerpunt)	Uitvoering Strategisch milieucommunicatieplan (campagne)	€15.000	€15.000	€15.000	€15.000

Kosten voor doorvertaling van het milieubeleid in 'beleid op deelterreinen' wordt in beginsel opgevoerd via de desbetreffende deelplannen⁵. Bij de vaststelling van deze plannen zal de nadere afweging worden gemaakt. Het gaat om een geraamd bedrag van €100.000 (zie verder kostendekking).

Tabel 2. Raming maatregelen op deelterreinen		
Thema	Maatregel	Raming
Afval (speerpunt)	Herijking afvalbeleid (2019?)	€25.000 incidenteel
Water (speerpunt)	Herijking waternota (2026)	€25.000 incidenteel
Geluid	Herijking geluidbeleid (2021)	€20.000 incidenteel
Bodem	Herijking bodembeleid (2018/2019)	€10.000 incidenteel
Externe veiligheid	Herijking EV-visie (2019?)	€20.000 incidenteel

⁵ Bijvoorbeeld: het benodigde budget voor energiemaatregelen loopt via het Energietransitieplan. Besluitvorming hierover vindt separaat plaats in het kader van het Energietransitieplan.

Benodigde capaciteit

Op basis van het uitvoeringsprogramma is een formatieve- of capaciteitsraming gemaakt. De raming is exclusief de werkzaamheden die uitbesteed zijn aan de ODRN. Voor een onderbouwing wordt verwezen naar *bijlage 3*.

In totaal is 6,5 fte indicatief geraamd voor de uitvoering van milieubeleidstaken in de planperiode 2018-2021. Vooral op de onderdelen Milieucommunicatie en Duurzaam bouwen en gebouwbeheer kan hiermee een stap voorwaarts worden gezet. Beschikbaar is 4,3 fte (2017). Het verschil kan worden opgelost middels een taakverschuiving binnen bestaande formatie (herprioritering) of een formatieve uitbreiding.

Echter, gelet op de verwevenheid tussen beleidsterreinen kan nog geen betrouwbare raming worden gemaakt. Op dit moment bestaat onvoldoende inzicht en wordt de formatieve raming daarom als PM-post aangemerkt. Zo kan de geraamde formatie voor Duurzaam bouwen mogelijk gedeeltelijk worden ondervangen via het beleidsthema Energietransitie. In de deelplannen² én afdelingsplannen zal een nadere (integrale) afweging worden gemaakt.

In de heroverweging van formatieve ruimte is ook de werkorganisatie Druuten-Wijchen een punt van aandacht. De werkorganisatie is januari 2018 ontstaan en behoeft nog verdere uitwerking. Dit kan een formatieve verschuiving geven. Beschikbare formatie voor de gemeente Wijchen (Wijchens milieubeleid) zal na vormgeving van de werkorganisatie moeten worden herijkt.

Kostendekking

Voor benodigde middelen wordt zo nodig via de Kaderbrief een kredietaanvraag voorgelegd aan de Raad. Dit voor zover middelen niet beschikbaar zijn via bestaande of reguliere budgetten. De Raad kan op dat moment integraal afwegen in hoeverre financiële ruimte bestaat om de milieumambitie te realiseren. Het vastgestelde Milieubeleidsplan 2018-2021, danwel de afgeleide deelplannen, vormen hiervoor de basis. Prioriteit zal liggen bij de door de Raad aangemerkte speerpunten van beleid.

Bij de bekostiging van maatregelen zullen externe financieringsbronnen, zoals cofinanciering door andere partijen (bv. waterschap, provincie, regiogemeenten/MARN en subsidies), worden benut. Verder worden kosten zo mogelijk ten laste gebracht van projectexploitaties.

6.2 Monitoren en evalueren van het milieubeleidsplan

Monitoring

Om uitvoering en effect van het milieubeleid te kunnen volgen is monitoring essentieel. Op basis van de resultaten kan het beleidsplan zo nodig worden bijgesteld. In de komende planperiode is naast het sturen op inspanning extra aandacht voor het sturen op maatschappelijke effecten van beleid. We monitoren niet alleen de gerealiseerde maatregelen en de mate waarin aan de norm wordt voldaan, maar ook de beleving van de milieusituatie door de samenleving.

Evaluatie

Het Milieubeleidsplan wordt jaarlijks geëvalueerd. Als leidraad dient het separate uitvoeringsprogramma. De jaarrapportage is toegespitst op de speerpunten. De bevindingen worden vervat in een rapportage aan College en Raad. Na 4 jaar volgt een integrale eindevaluatie van alle milieuthema's. In aanloop op de herijking van het beleidsplan wordt bekeken in hoeverre accentverschuivingen tussen speerpunten dan wel verschuiving van een ambitie naar een hoger niveau mogelijk is.

Bijlagen

Onderbouwing van beleid en strategie

Bijlage 1: Waar staan we nu (2017)?

1.1 Bereikt resultaat vorige planperiode

1.2 Wijchense kenmerken

1.3 Organisatorische ontwikkelingen

Bijlage 2: Analyse van kansen en opgaven voor de komende periode

Bijlage 3: Capaciteitsraming uitvoering milieubeleidsplan

Bijlage 4: Samenvatting maatregelen milieubeleidsplan

Bijlage 1: Waar staan we nu (2017)?

Het Milieubeleid 2018-2021 bouwt voort de bereikte resultaten in voorgaande periode. Daarnaast wordt aangesloten bij actuele ontwikkelingen en specifieke Wijchense kenmerken. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige situatie en de kansen en opgaven voor de komende periode.

In voorgaande planperiode is expliciet ingezet op de thema's klimaat, afval, geluid, milieucommunicatie en de gemeentelijke organisatie. Maar ook duurzaam waterbeheer en externe veiligheid kregen bijzondere aandacht. Hierbij zijn de volgende resultaten bereikt.

1.1 Bereikt resultaat vorige planperiode

Milieutaken op orde

De afgelopen 4 jaar is wederom een flinke inspanning gepleegd om de goede milieukwaliteit te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren. De meeste milieutaken zijn op orde. De gemeente voldoet, voor zover mogelijk, aan de wettelijke kaders en de landelijke beleidsdoelen die voor de milieuthema's zijn geformuleerd. Ook beleidsmatig en organisatorisch is de zorg voor de leefomgeving op de rit.

Nulmeting Routekaart Wijchen energieneutraal 2040

Zo is de 'Nulmeting routekaart energieneutraal Wijchen 2040' vastgesteld. In dit document is in beeld gebracht welke opgaven de gemeente, gegeven de huidige situatie, heeft om te komen tot een energieneutrale gemeente in 2040. Vervolgens is het proces gestart om te komen tot een gedragen en uitvoeringsgericht energietransitieplan, dat zich richt op duurzame energieopwekking, energiebesparing en -hergebruik. Dit Energietransitieplan wordt naar verwachting begin 2018 vastgesteld.

Afvalbeleid 2014-2017

In 2016 is het regionale 'Bestuursakkoord verbeteren van afvalpreventie en -scheiding van huishoudelijk afval' ondertekend. Hierin wordt gestreefd naar maximaal 100 kg restafval per inwoner en minimaal 75% scheiding van het huishoudelijk afval in 2020. De hoeveelheid restafval is de afgelopen jaren gedaald. In 2016 was dit 127 kg/inwoner en het afvalscheidingspercentage 70% (2015: 133 kg en 70%). In 2017 zijn aanpassingen in het inzamelsysteem, zoals de papiercontainer, in voorbereiding genomen.

Strategisch milieucommunicatieplan 2017-2027

Mei 2017 is het Strategisch milieucommunicatieplan door het college vastgesteld. Dit plan is richtinggevend voor communicatie op deelterreinen van het milieubeleid, zoals water, geluid en afval. Met het milieucommunicatieplan wil de gemeente meer actieve, samenhangend en doelgroepgericht communiceren over milieuonderwerpen. Doel is om inwoners, (maatschappelijke) instellingen en ondernemers te inspireren een bijdrage te leveren aan de milieukwaliteit van de leefomgeving. Milieuzorg is immers een gezamenlijke verantwoordelijkheid: van overheid én samenleving.

Strategische waternota

Parallel aan de herijking van het Milieubeleidsplan is in 2017 ook de Strategische waternota (2006) geactualiseerd (ter vaststelling aangeboden begin 2018). Hierin is het thema Klimaatadaptatie nader uitgewerkt. Verder is binnen het herijkte waterbeleid aansluiting gezocht bij nieuwe thema's, zoals de Omgevingswet, energie- en grondstofwinning, watercommunicatie en participatie van de samenleving. De afgelopen planperiode heeft in het teken gestaan van de aanleg van natuurvriendelijke oevers, hemelwaterafkoppeling en sanering van riooloverstorten. Het watersysteem is kwalitatief en kwantitatief op orde, uitgezonderd de basisinspanning riolering voor de kern Wijchen.

Ontwerp Geluidsbeleid

De actualisatie van het Geluidsbeleidsplan in 2016 heeft geresulteerd in een meer gebiedsgericht geluidsbeleid. Met een bijpassend ambitieniveau voor de gebiedsfuncties. Over het algemeen is in Wijchen sprake van een acceptabel geluidklimaat. Bij circa 80% van de woningen is het geluidklimaat goed te noemen. Wegverkeer is veruit de belangrijkste geluidsbron. Wat betreft rijkswegen en provinciale wegen zijn de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente beperkt en gericht op ondersteuning (bv. van de leefbaarheidsgroep Hernen in hun actie richting Rijkswaterstaat). Wat betreft geluidsoverlast door gemeentelijke wegen, industrie en evenementen heeft de gemeente wél reguleringsmogelijkheden.

Bedrijfsinterne milieuzorg (gemeentelijke organisatie)

Gezien de voorbeeldfunctie en eigen verantwoordelijkheid is het belangrijk dat de gemeente ook zélf werk maakt van de zorg voor het milieu. De afgelopen jaren is een stap gezet in de interne milieuzorg door duurzaam inkopen van kantoorbenodigdheden en energie, vermindering van het energie- en waterverbruik en afvalscheiding binnen de kantoororganisaties. Hierdoor is een bijdrage geleverd aan de vermindering van de milieubelasting van de gemeentelijke organisatie. Het huidige beleidsplan voor de Wijchense interne milieuzorg (WIM-beleid) behoeft actualisatie. De verhuizing naar het nieuwe gemeentekantoor is een goed moment om het beleid in 2018 te herijken.

Externe Veiligheid (EV)

In 2016 is een EV-visie opgesteld, waarin zeer kwetsbare objecten specifiek worden genoemd. Hiermee is gekozen voor afwijking van het huidige wettelijk spoor (door verdergaande bescherming) en ingespeeld op nieuwe wetgeving. Verder is gekozen voor een schillenbenadering vanuit de risicobron. Voor objecten dicht bij de risicobron geldt een zwaardere verantwoording. Verder van de bron af kan worden volstaan met een standaardverantwoording. Hierbij is alvast rekening gehouden met de komst van nieuwe brandstoffen zoals: LNG, CNG en waterstof. De gemeente voldoet aan de normen voor EV.

Overige milieuthema's

De thema's Duurzaam bouwen, Lucht, Geur, Bodem en Biodiversiteit zijn de afgelopen jaren niet actief opgepakt. Voor deze thema's is het wettelijk spoor gevolgd. Op deze manier wordt de milieukwaliteit op orde gehouden. De gemeente voldoet aan de normen op het gebied van geur, luchtkwaliteit en bodemkwaliteit.

Werkprocessen

Bestemmingsplannen worden standaard voorzien van een milieuparagraaf (per milieutaakveld). In een milieuparagraaf is aangegeven hoe met de gevolgen van het plan voor de milieukwaliteit wordt omgegaan (en vice versa). De milieukwaliteit mag hierbij niet verslechteren. Het bestemmingsplan is, naast het Bouwbesluit, het belangrijkste toetsingskader voor vergunningsaanvragen en bindend wat betreft de planregels. Verder heeft het vooroverleg⁶ de afgelopen jaren een steeds prominere plaats gekregen. Gevolg hiervan is dat meer gerichte en volledige aanvragen worden ingediend.

Middelen

Voor de uitvoering van milieubeleidstaken (als onderdeel van het Team Omgevingsbeleid) is momenteel 4,3 fte beschikbaar. Gezien de komende ontwikkelingen (zie *bijlage 1.2*) zal de beschikbare formatie gericht moeten worden ingezet, door het stellen van prioriteiten.

⁶ Vooroverleg: overleg tussen initiatiefnemer en gemeente alvorens de (vergunning)aanvraag officieel wordt ingediend.

1.2 Wijchense kenmerken

Een aantal gemeentelijke kenmerken en (organisatorische) ontwikkelingen is van belang voor de wijchense milieukwaliteit, kansen en opgaven. Hieronder volgt een overzicht.

Kleinschalig, divers en betrokken

De gemeente Wijchen is een landelijke gemeente met zeven kernen: Wijchen, Balgoij, Niftrik, Leur, Hernen, Batenburg en Bergharen. De gemeente heeft een dorps karakter met een rustieke uitstraling in de kernen, waarbij ook ruimte is voor bedrijventerreinen. De gemeente kent een grote diversiteit in beleving. Met rust, ruimte en natuur in het buitengebied en de kleine kernen, terwijl de kern Wijchen meer dynamiek en ruimtelijke krapte kent. De gemeente heeft betrokken bewoners, o.a. via de leefbaarheidsgroepen.

Vergrijzing en eenpersoonshuishoudens

In de gemeente wonen circa 40.800 inwoners. Tot 2040 zal Wijchen volgens de prognoses niet meer groeien en zelfs een lichte krimp kunnen ondervinden. Tegelijkertijd is sprake van een veranderende bevolkingsopbouw door een toenemende vergrijzing. Mede hierdoor zal de behoefte aan eenpersoonshuishoudens en levensloopbestendige woningen stijgen. Met vergrijzing zal ook aandacht moeten zijn voor de beperkingen van ouderen bij de zorg voor het milieu. Verder zal de relatie tussen milieuwinst en welzijn belangrijker worden.

Verdichting bebouwde ruimte

De komende jaren zal vooral inbreiding in bestaand bebouwd gebied plaatsvinden. Ook bij sloop gevolgd door nieuwbouw is vaak sprake van verdichting van de bebouwde ruimte. Op de beperkte ruimte moeten steeds meer ruimteclaims worden gecombineerd, zoals voor wonen, groen en milieuvoorzieningen. Wanneer economisch rendement voorrang krijgt kan dit ten koste gaan van de milieukwaliteit. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging en een goede ruimtelijke ordening.

Mobiliteit

Door de nabijheid van rijkswegen (A50 en A73) en de provinciale wegen (A32, N324, N845 en N847) is Wijchen goed bereikbaar met de auto. Wat betreft openbaar vervoer (OV) is de kern Wijchen richting Nijmegen en 's-Hertogenbosch goed ontsloten met trein en bus. De overige kernen en het buitengebied zijn ontsloten met 3 buurtbuslijnen. De gemeente beschikt over een snelfietsverbinding tussen de kern Wijchen en Nijmegen. De goede ontsluiting per OV en fietsverbindingen biedt kansen voor duurzame mobiliteit.

Bedrijvigheid in groot- en detailhandel

De gemeente kent een goed vestigingsklimaat, met meer dan 2000 bedrijven en ruim 15.000 arbeidsplaatsen. De bedrijven vallen grotendeels onder de sector Groot- en detailhandel. Met bijbehorende mobiliteit, terreinverharding en milieurisico's. De gemeente heeft vier grote bedrijventerreinen: Bijsterhuizen, Wijchen-Oost, Breekwagen en Loonse Waard. Ook is veel middenstand in Wijchen gevestigd, met name in het centrum. Wijchen heeft enkele risicovolle bedrijven, dat zijn vooral de LPG-tankstations.

Evenementen

De gemeente Wijchen kent een aantal regionaal en landelijk bekende evenementen, zoals de kermis, carnaval, de Vierdaagse en Emporium. Deze evenementen worden goed bezocht. Dit heeft economische voordelen voor de gemeente, maar draagt ook bij aan milieubelasting door afvalproductie, geluidsoverlast en energieverbruik.

Natuurlijk groen

Wijchen is een relatief groene gemeente. Door het buitengebied loopt de Ecologische verbindingzone Heumen-Horssen. Tussen de wijken en op de overgang naar het buitengebied zijn aaneengesloten groenzones aanwezig die veelal de functie van wijkpark

hebben. Belangrijke groenzones zijn het Wijchens Meer (incl. groenstroken), Oosterpark, Park Noord en Vormersebos. In Wijchen wordt veel waarde gehecht aan groen en natuur als onderdeel van de leefbaarheid (Coalitieakkoord). Door de vele claims op ruimtegebruik staat de groene ruimte onder druk.

1.3 Organisatorische ontwikkelingen

Omgevingswet

De Omgevingswet wordt naar verwachting in 2020 ingevoerd. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet introduceert een andere manier van denken over milieukwaliteit. Van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits', waarbij de gewenste gebieds-kwaliteit het uitgangspunt is. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Het is belangrijk dat het Milieubeleidsplan hierop anticipeert.

Toenemende uitbesteding van gemeentelijke uitvoeringstaken

In toenemende mate vindt uitbesteding van milieutaken plaats. Hierbij worden uitvoeringstaken bij externe partners neergelegd, zoals de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) en de inzamelaar van huishoudelijk afval en exploitant van de milieustraat (DAR). De afstand tussen beleid en uitvoering wordt hierdoor vergroot. Het wordt het lastiger om sturing te geven en inzicht te houden in de bereikte milieukwaliteit.

Toenemende regionale samenwerking

Op het gebied van energietransitie en -inkoop, waterbeheer, circulaire economie, afvalbeheer en klimaatadaptatie wordt steeds meer op regionaal niveau samengewerkt. Zo participeert Wijchen in diverse Deltaprogramma's, MARN-overleggen (Milieu- en afvalsamenwerking regio Nijmegen) en het gelderse energieoverleg. Verder wordt in MARN-verband de circulaire economie opgepakt, onder andere door het installeren van een kwartiermaker. Regionale samenwerking biedt kansen, maar zal gelet op de benodigde formatie ook gericht moeten worden ingezet.

Terugtrekkende overheid en deregulering

De zorg voor de leefomgeving wordt in toenemende mate gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, inwoners, instellingen en bedrijven. Van de samenleving wordt steeds meer zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid verwacht. Met name in de welzijnssector is dit momenteel actueel. Maar geldt ook voor veiligheid en de zorg voor de leefomgevingskwaliteit. De gemeente zal een goede balans moeten vinden tussen normeren ('wat het moet') en aan de samenleving overlaten ('waar het kan').

Verschuiving naar integrale milieuthema's

Het accent binnen het leefomgevingsbeleid is de afgelopen jaren verschoven van sectorale naar integrale thema's. Op dit moment zijn de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie actueel. Dit sluit aan bij de landelijke en regionale ontwikkelingen (investeringsagenda). Met de Omgevingswet is ook de relatie met mobiliteit & infrastructuur, natuur en burgerparticipatie meer prominent geworden. De

Principes Omgevingswet die van invloed zijn op het milieubeleid:

- Integraliteit: alle zaken in samenhang en zo vroeg mogelijk meewegen.
- Relatie met ruimtelijke ordening, mobiliteit, natuur en gezondheid. En de integraliteit tussen milieuthema's.
- Omgevingsbeleid afstemmen op eigen behoeften van overheden (vormvrij).
- Transparantie en voorspelbaarheid overheid vergroten.
- Participatie door en vroegtijdige samenwerking met omgeving.
- Gebiedsgericht werken aan opgaven.
- Meer overlaten aan de expert.
- Consistentie met deelplannen.

Landelijke en regionale ontwikkelingen

- **Klimaatadaptatie:** omgaan met klimaatverandering, waardoor er meer kans is op overstromingen, wateroverlast bij extreme piekbuien en langdurige droogte en/of hittestress in steden. Vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie wordt gewerkt aan samenwerking op dit vlak.
- **Circulaire economie:** het streven tot een economisch systeem gericht op het maximaliseren van herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en minimaliseren van waardevernietiging.
- **Energietransitie:** de ingezette transitie van een samenleving die afhankelijk is van fossiele energiebronnen, naar een samenleving waarin duurzame energiebronnen worden gebruikt.

traditionele milieuthema's, zoals bodem, geur en externe veiligheid, zijn in de gemeente Wijchen in de beheerfase.

Gemeentelijke fusie

Per 1 mei 2018 is de gemeente Wijchen ambtelijk gefuseerd met de gemeente Druten tot één werkorganisatie. Aangezien de gemeente Druten meer op uitvoering is gericht en de gemeente Wijchen een groot belang hecht aan beleidsvorming, wordt het een uitdaging de beide werkorganisaties beleidsmatig te stroomlijnen. Vooralsnog behouden de gemeenten hun separate gemeenteraden en colleges. Bestuurlijk wordt de komende jaren onder andere ingezet op harmonisatie van beleid. Dit zou de regionale slagkracht en effectiviteit moeten verbeteren. Daarnaast hechten de gemeenten waarde aan behoud van eigen identiteit.

Bijlage 2: Analyse kansen & opgaven voor de komende periode

Op basis van voorgaande paragrafen worden de volgende kansen en opgaven onderscheiden voor de komende planperiode. Deze zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4 en 5.

Strategische, integrale en geprioriteerde aanpak van omgevingsvraagstukken

De milieuwinst voor de komende periode ligt vooral in een integrale en strategische aanpak van milieu- en leefomgevingsvraagstukken. Hiermee wordt gekomen tot samenhangende en toekomstbestendige oplossingen, waarmee de gewenste milieukwaliteit (algemeen of voor een gebied) wordt bereikt en behouden.

Het is belangrijk de verbreding van het milieubeleid, waarop het Milieubeleidsplan 2013-2016 ingezet, de komende periode te continueren. Deze verbreding houdt in dat de wisselwerking (synergie) tussen milieuthema's en met sociale en economische voordelen wordt benut (people, planet, profit). Maar ook de wisselwerking met ruimtelijke ordening (mede ordenend), volkshuisvesting, beheer van gemeentelijke gebouwen & openbare ruimte en met initiatieven in de samenleving.

Wat betreft kansrijke milieuthema's kan de komende jaren vooral milieuwinst worden behaald op het gebied van Energietransitie (duurzaam bouwen, alternatieve energie en brandstoffen), Afval (omgekeerd inzamelen) en Milieucommunicatie (milieubewust gedrag van burgers). Daarnaast zijn de thema's Klimaatadaptatie en Circulaire economie actueel. De beleidsrealisatie op deze deelterreinen (milieuthema's: energie, water, afval, communicatie) zal moeten worden gecontinueerd en zo nodig aangescherpt. Voor de traditionele milieuthema's, zoals Geur en Bodem, is de verwachte milieuwinst beperkt.

Integrale omgevingsvisie

Na invoering van de Omgevingswet zal het Milieubeleidsplan worden opgenomen binnen de Omgevingsvisie van Wijchen. In een Omgevingsvisie moeten ruimtelijke ordening en milieukwaliteit op een goede manier samenkomen. En worden gereguleerd in een Omgevingsplan. Door aansluiting van het milieubeleid op het gedachtengoed van de Omgevingswet kan dit op termijn makkelijker worden geïntegreerd. Het gaat om de relatie met mobiliteit & infrastructuur, groen & natuur en basisprincipes van de Omgevingswet⁷.

Een uitdaging voor de komende periode is om een integrale visie op de gewenste milieukwaliteit in de gemeente Wijchen te formuleren, als onderlegger voor de op te stellen Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. In deze integrale visie zijn de ambities voor de verschillende milieuthema's gestroomlijnd en wordt duidelijk gemaakt welke milieu-ambities (thema's) in een bepaald gebied prevaleren. Dit moet leiden tot een gebiedsgerichte benadering van milieukwaliteit, waarbij milieukwaliteit en gebiedskwaliteit elkaar versterken.

Maatwerk in milieubeleid is inherent aan deze gebiedsgerichte benadering. Bij het bepalen van de gewenste milieukwaliteit zou niet alleen de normatieve ambitie, maar ook de beleving van de milieukwaliteit (of hinder/overlast) door de samenleving bepalend moeten zijn. Dit kan per gebied verschillen. Verder is belangrijk dat de ambitie en doelstellingen in de verschillende deelplannen consistent zijn; geen tegenstrijdigheid bevatten in gewenste milieu- of gebiedskwaliteit. Bij de herijking van de deelplannen moet hiermee rekening worden gehouden.

⁷ Relevante basisprincipes Omgevingswet: in bijzonder de relatie met ruimtelijke ordening, integraliteit tussen milieuthema's, consistentie met deelplannen, gebiedsgericht werken, transparantie en meer participatie van de samenleving. Zie ook tekstvak bijlage 1.

Milieutoetsing ruimtelijke plannen

De Omgevingswet heeft gevolgen voor de ruimtelijke procedures en plantoetsing (milieutoets). Dit kan een risico vormen voor de beoogde milieukwaliteit. Het bestemmingsplan als toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven komt te vervallen. Waar bij huidige bestemmingsplannen de mogelijkheid bestaat tot 'fijnslijpen achteraf' (vergunningfase), is dat met de Omgevingswet niet meer mogelijk. De omgevingsvisie en het omgevingsplan moeten voldoende houvast bieden.

Verder gelden geen indieningsvereisten meer, zoals een goede ruimtelijke ordening. De beslistermijn van omgevingsvergunningen wordt beperkt tot 8 weken en dit moet ook nog leiden tot één integraal besluit (omgevingsvergunning). Hierdoor kan een zorgvuldige en integrale afweging van belangen en de milieukwaliteit van de leefomgeving in het gedrang komen.

Anticiperen en reguleren aan de voorkant is noodzakelijk. Dit vraagt om aanpassing van werkprocessen en bewustzijn bij de aanvrager of initiatiefnemer. Na indiening van een ruimtelijk initiatief moet de interne advisering en de afstemming met ODRN (Omgevingsdienst regio Nijmegen) en waterschap in kortere tijd plaatsvinden. Dit vraagt om een goede stroomlijning van het (vergunning)proces.

Verder is het vooroverleg⁵ belangrijk voor een snellere doorloop van de verdere procedure. De aanvrager of initiatiefnemer moet zich hiervan bewustzijn. Hierbij kan ook worden gedacht aan het maken van afspraken met projectontwikkelaars en woningbouwcorporatie in geval zij de initiatiefnemer zijn.

Relatie met gezondheid en groen

De afgelopen jaren is een toenemende aandacht zichtbaar voor de relatie tussen milieu en welzijn. Mede door de Omgevingswet, waarin de relatie tussen milieukwaliteit en gezondheid méér wordt geaccentueerd. Milieukwaliteit heeft een effect op de gezondheid. Dit kan negatief zijn bij een slechte milieukwaliteit, maar zeker ook positieve effecten teweeg brengen. Door de relatie met gezondheid te benadrukken, wordt milieukwaliteit in een andere en meer urgente context gezet. Ook de relatie met het werkveld Welzijn wordt steeds belangrijker, bijvoorbeeld in het kader van klimaatadaptatie (hittestress) en groenbeheer (ontspanning en bijdrage aan milieukwaliteit).

Natuurlijk groen levert een bijdrage aan een gezonde leefomgeving, daar waar het ontspanning geeft en de milieukwaliteit verbetert. Zo leveren bomen een bijdrage aan de CO₂-reductie. Aan de andere kant is een goede milieukwaliteit een basisvoorwaarde voor bepaalde natuurwaarden. Wat betreft ruimtegebruik biedt de combinatie van groen en water kansen, bijvoorbeeld door het gebruik van een groenvoorziening als waterbergingsvoorziening.

Meer sturen op beleving en behoefte

De Wijchense situatie (milieutaken op orde) en recente ontwikkelingen (Omgevingswet, terugtrekkende overheid) bieden nieuwe inzichten in het bepalen van de gewenste milieukwaliteit. Tot nu toe was de aansturing van beleid veelal normatief (voldoen aan wet- en regelgeving). Meer aandacht is nodig voor de maatschappelijke effecten van beleid, de beleving van milieukwaliteit en een doelgroepgerichte benadering.

In plaats van beperking van milieubelasting tot een minimumniveau, kan worden gekozen voor beperking tot een acceptabel niveau. Vanzelfsprekend zijn de wettelijke normen de ondergrens. Voor de verschillende milieuthema's zal het gewenste niveau nader worden gedefinieerd in de desbetreffende deelplannen. Wat is acceptabel? Zo wordt water op straat door bewoners niet per definitie als overlast of hinderlijk ervaren, maar veelal geaccepteerd. Op het gebied van veiligheid is vrijwel geen sprake van acceptatie en moeten risico's (en slachtoffers) worden geminimaliseerd.

Door aansluiting bij de behoefte van de samenleving kan maatwerk worden geleverd en zetten wij de beschikbare middelen gericht in. Een belevingsgestuurde aanpak vraagt echter om inzicht in en kennis van de lokale situatie. De beleving van milieukwaliteit kan immers per wijk, gebied of situatie verschillen. Nader te bepalen is op welke manier beleving gemeten en gewaardeerd wordt.

Verduidelijken rolverdeling overheid en samenleving

Met de veranderende rolverdeling tussen overheid en samenleving (deregulering) zal een nieuwe balans moeten worden gevonden tussen regulering vanuit de overheid en de eigen verantwoordelijkheid van de samenleving. De gemeente zal meer moeten gaan sturen op hoofdlijnen en verdere invulling aan de samenleving of expert overlaten. Duidelijk moet zijn waar de verantwoordelijkheid van de gemeente ophoudt en die van de samenleving begint.

De overheid kan sturing geven door kaderstelling, waarbij de initiatiefnemer of expert de ruimte wordt geboden om zelf oplossingen aan te dragen. Of door het maken van prestatieafspraken met commerciële partijen, zoals woningbouwcorporaties, ontwikkelaars of bedrijven. Op essentiële punten zal de overheid moeten blijven normeren, bijvoorbeeld om de basisveiligheid en -milieukwaliteit te waarborgen (met het Omgevingsplan als achtervang voor handhaving).

Samenwerking met de samenleving

De komende tijd kan winst worden geboekt in transparantie over het milieubeleid naar de samenleving en het tot stand brengen van samenwerking om dit beleid te realiseren. De zorg voor een 'duurzaam Wijchen' is een gezamenlijke verantwoordelijkheid geworden. Van de gemeente, inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen.

Samen met de samenleving werken aan een 'duurzaam Wijchen' biedt kansen, gelet op de vele initiatieven die al plaatsvinden. Dit vraagt om een gerichte inzet van gemeentelijke invloed en middelen, waarbij goede initiatieven in de samenleving die bijdragen aan de milieukwaliteit worden benut en ondersteund. Maar vraagt ook om aandacht voor het informeren van de samenleving over het gemeentelijk beleid en praktische handreikingen.

Voorbeeldfunctie gemeente

Samenwerken met de samenleving vraagt ook om een voorbeeldfunctie van de gemeentelijke organisatie. De gemeentelijke organisatie moet 'toonbeeld van duurzaam handelen' zijn. De bedrijfsinterne milieuzorg zal dan ook op orde moeten zijn en de komende jaren meer aandacht moeten krijgen. Belangrijk hierbij is dat de gemeente richting de samenleving blijft communiceren over de vorderingen en successen van de milieuzorg van de gemeentelijke organisatie. Op deze manier bevestigt de gemeente dat de zorg voor de leefomgeving een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

Regionale samenwerking

De zorg voor de milieukwaliteit van de leefomgeving wordt steeds meer in regionaal verband opgepakt. Regionale samenwerking is voor Wijchen voor de hand liggend wanneer een bovengemeentelijke aanpak een schaalvoordeel oplevert (kennis, kwetsbaarheid, kosten). Of wanneer een milieuvraagstuk om een regionale aanpak vraagt, zoals bij gemeentegrensoverstijgende milieuproblemen. Soms wordt zelfs gekozen voor een regionale trekkersrol om te profileren of bestuurlijke slagkracht te verhogen.

Behalve de hiervoor genoemde meerwaarde voor Wijchen, zal ook aandacht moeten zijn voor de gemeentelijke autonomie binnen regionale samenwerkingsverbanden. We opteren immers voor een herkenbare samenleving en menselijke (Wijchense) maat (zie *Coalitieakkoord*). Verder vraagt regionale samenwerking om een tijdsinvestering. Het is niet altijd mogelijk dit binnen de reguliere formatie op te vangen, waardoor andere

milieutaken in het gedrang komen. Het is belangrijk dat deelname aan regionale samenwerkingsverbanden gericht en bewust wordt gedaan.

Regie op uitvoeringsorganisaties

In de afstemming tussen beleid en uitvoering bestaan nog veel kansen voor verbetering. De afgelopen jaren zijn steeds meer uitvoeringstaken op milieugebied uitbesteed, met name aan de Omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN). Hiermee is ook de interactie tussen beleidsmakers en uitvoerders beperkter geworden.

Een goede regie is nodig om doorvertaling van beleids te borgen en inzicht te houden in de bereikte leefomgevingskwaliteit en eventuele resterende opgaven. Het gaat om borging van gemeentelijke ambities in uitvoeringstaken, zoals vergunningverlening en handhaving (programmering daarvan). Maar ook om een goede gegevensuitwisseling als input voor beleid. Veel winst kan dan ook worden behaald door betere onderlinge samenwerking tussen gemeente en uitvoeringsorganisatie.

In het verlengde hiervan blijft ook de samenwerking met interne uitvoeringstaakvelden (binnen de gemeentelijke organisatie) actueel. Hierbij kan worden gedacht aan gebouwbeheer en het beheer van de openbare ruimte.

Bijlage 3: globale capaciteitsraming milieubeleidsplan (in fte/jaar)

Beleidsstaken	Geraamd (periode 2018-2021)	Beschikbaar (2017) ⁸
Speerpunten		
- Milieubedrijfsvoering (milieu algemeen en gemeentelijke organisatie)	1,0	0,44 (mil beleid)
- Voor de uitvoering van het milieubeleid, beleid wijchense interne milieuzorg en de juridische kwaliteitszorg.	(+0,14)	0,42 (jur kwal z) (0,86)
- Energietransitie	1,5	1,25
Voor de uitvoering van het Energietransitieplan en participatie in regionale processen.	(+0,5) <i>Incl. 0,1 fte Communicatie*</i>	Waarvan 1,0 fte vast en 0,25 fte tijdelijk.
- Afval	0,8	0,78
Voor de uitvoering van het Afvalbeleidsplan en participatie aan regionale overleggen..	(+0,02) <i>Incl. 0,02 fte Communicatie* (aanvullend op Dar)</i>	
- Water en klimaatadaptatie	0,6	0,47
Voor de uitvoering van de Strategische waternota en participatie in de regionale processen klimaatadaptatie en Maas.	(+0,13) <i>Incl. 0,1 fte Communicatie*</i>	
- Milieucommunicatie	0,05	0
Voor coördinatie vanuit het milieubeleid.		
De praktische uitvoering van het Strategisch milieucommunicatieplan ligt bij de afdeling Communicatie. Hiervoor is in het milieucommunicatieplan 0,3 fte geraamd.	0,3 extra (bovenop regulier werk afd. Comm.) (+0,35)	Via regulier werk afd Communicatie
Ondersteuning bij communicatie vanuit de verschillende milieubeleidsvelden.	(*0,45 fte, reeds begroot bij individuele beleidsvelden)	
Overige thema's		
- Bodem	0,2	0,14
Voor de uitvoering van het bodembeleid.	(+0,06) <i>Incl. 0,03 fte Communicatie*</i>	
- Duurzaam bouwen en gebouwbeheer	0,5	0
Voor koppeling vanuit milieubeleid/ duurzaamheid, versterken samenwerking tussen taakvelden, borging in werkprocessen, overeenkomsten en prestatieafspraken. <i>Nb: deels overlap met energietransitie</i>	(+0,5) <i>(voor zover niet voorzien in energietransitieplan)</i>	
- Mobiliteit en Infrastructuur	0,1	0
Voor koppeling vanuit milieubeleid/ duurzaamheid.	(+0,1) <i>(voor zover niet voorzien in energietransitieplan)</i>	
Nb: de uitvoering van het Verkeers- en vervoersbeleid is onderdeel van het reguliere werk van de afdeling Openbare werken.		

⁸ Beschikbare uren beleidsstaken (per week): milieu algemeen 16 uur; water 17 uur; energie 45 uur; afval 28 uur; geluid 5 uur; bodem 5 uur; EV 10 uur; juridische kwaliteitszorg 15 uur; geur 5 uur; natuur 8 uur.

Beleidsstaken	Geraamd 2018-2021)	(periode	Beschikbaar (2017) ⁸
- Lucht	0,1	(+0,1) <i>Incl. 0,05 fte Communicatie*</i>	0
- Geluid Voor de vaststelling en uitvoering van het Geluidbeleidsplan.	0,1 fte incidenteel voor vaststelling geluidbeleid (ofwel 0,025/jaar voor planperiode). + 0,4 fte structureel Dus totaal 0,425 fte	(+0,29) <i>Incl. 0,05 fte Communicatie*</i>	0,14
- Geur	0,1	(-0,04)	0,14
- Natuur en Biodiversiteit NB: de uitvoering van het Natuur- en landschapsbeleid is onderdeel van het reguliere werk van de afdeling Openbare werken.	0,45	(+0,25) <i>Incl. 0,05 fte Communicatie*</i>	0,2
- Externe veiligheid Voor de uitvoering van de EV-visie.	0,38	(+0,1) <i>Incl. 0,05 fte Communicatie*</i>	0,28
Totaal	6,5 waarvan - 0,75 voor afd Communicatie (0,45+0,3) - 5,75 voor de beleidsstaken		4,3

Bron: berekening Lieveense CSO.